

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

<i>Тупікова Тетяна Валеріївна</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ У СЕРЕДНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ	601
<i>Швелідзе Лідія Дмитрівна</i> КЕЙС-МЕТОД ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРАВНИЧІЙ ОСВІТІ	603
<i>Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна</i> НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЯ ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА КАМІЛИ ГАРИС ПІД ЧАС ПЕРЕДВИБОРЧИХ ДЕБАТІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.	605
<i>Mykola E. Alexeyev</i> AN AVENUE TO PLAIN LANGUAGE IN LEGAL ENGLISH	608
<i>Ksenia Kovalova</i> THE CONCEPT OF FABRIC AS A CONCEPTUAL METAPHOR	611
<i>Лесневська Катерина Вікторівна</i> РОЛЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.	613

СЕКЦІЯ 25. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

<i>Мамич Мирослава Володимирівна</i> КОНТЕНТ ВИДАННЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО.	615
<i>Кісельова Анастасія Андріївна</i> ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ.	618
<i>Назаренко Оксана Миколаївна</i> ДУХОВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАЦІЇ В ЕТНОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ	620
<i>Томчаковський Олександр Георгійович</i> ПОЛІКОДОВИЙ VS КРЕОЛІЗОВАНИЙ ТЕКСТ	623

СЕКЦІЯ 26. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

<i>Колкутіна Вікторія Вікторівна</i> ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЕТИКИ У СТРУКТУРІ МІЖНАРОДНОГО СТОРИТЕЛІНГУ	625
<i>Макаренко Олександр Юрійович, Макаренко Наталія Анатоліївна</i> ПЕРЕШКОДЖАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.	628
<i>Маляренко Тетяна Анатоліївна</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДУ СИТУАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ У КОМПЛЕКСНИХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	631
<i>Скалацька Олена Віталіївна</i> СУЧАСНІ ФОРМИ ЦИРОВИХ МЕДІА.	633
<i>Грушевська Юлія Андріївна</i> ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВИХ НОРМ ЯК АТРИБУТ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	636
<i>Червінчук Аліна Олегівна</i> РОЛЬ КОНСТРУКТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ У ВИСВІТЛЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВОЄННОГО ЧАСУ	638
<i>Чубук Олег Леонітійович</i> НАЙНЕОБХІДНІШІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕДІЙНИКІВ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.	641
<i>Літвінчук Ірина Сергіївна</i> РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТИЦІ: ЗАГРОЗА ЧИ МОЖЛИВІСТЬ	643

2. Ключек Г. Енергія художнього слова. Кіровоград : Редакційно-видавничий відділ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007. 448 с.

3. Побідаш І. Л. Сторітелінг: ознаки «гарної» історії. *Обрії друкарства*. 2019. № 1(7). С. 144–150.

4. Повернення командирів: історії офіцерів з “Азовсталі”, яких ненавидять у Росії. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c723ye4v7g4o> – Дата звернення: 31.10.2024

5. Поляков О. М. Особливості протидії поширенню деструктивного контенту. *Інформація і право*. 2023. № 1 (44). С.129-141.

6. Торік усе спалили, цей рік – затопили. Фермери півдня за місяць після катастрофи на Каховській ГЕС». URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c0xejev6l8vo> Дата звернення: 11.10.2024

7. Zabolotska O. The role of the authors' intentions in the textual concepts formation. *Bulletin of the Luhansk Taras Shevchenko National University*. 2014. Vol. 6. P. 171–180.

Ключові слова: сторітелінг, поетика, пейзаж, портрет, BBC News Україна, художня деталь.

Keywords: storytelling, poetics, landscape, portrait, BBC News Ukraine, artistic detail.

Макаренко Олександр Юрійович

*Донецький державний університет внутрішніх справ,
професор кафедри державно-правових дисциплін та безпеки життєдіяльності
КННІ, доктор юридичних наук, професор, адвокат*

Макаренко Наталія Анатоліївна

*Донецький державний університет внутрішніх справ,
доцент кафедри цивільно-правових та гуманітарних дисциплін КННІ,
кандидат юридичних наук, доцент, адвокат*

ПЕРЕШКОДЖАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Багато хто може сказати, що питання свободи діяльності журналістів «не на часі», забуваючи про гарантовані Конституцією України права, і не в останню чергу право на свободу думки та слова, збирання, використання та поширення інформації [1]. Але чи дійсно з дотриманням прав журналістів все гаразд, чи працюють створені законом регулятори відповідних відносин, чи має не просто право, а реальну можливість журналіст здійснювати свою професійну діяльність, питання, відповідь на яке може бути дуже не однозначною.

Звісно, в межах тези доповіді не можливо повністю розкрити тему, запропонувати шляхи її вирішення, але цілком можливо окреслити проблему, важливість чи масштаби якої суттєво загострюються.

Нажаль, стверджувати в сьогоднішніх умовах що права журналістів захищені, а журналісти мають можливість здійснювати свою діяльність в межах чинного законодавства, як мінімум передчасно. І хоча дискутувати на тему розповсюдженості фактів перешкодження журналістській діяльності можна довго, ми пропонуємо взяти у якості наглядних прикладів діяльність журналістів на місцях ворожих обстрілів, в мирних містах України. Одеса, Дніпро, Харків, Кривий Ріг, та багато інших міст нажаль відчувають на собі наслідки «братської любові» країни агресора.

Нажаль, журналісти далеко не завжди можуть виконувати свою роботу якісно, своєчасно та в межах чинного законодавства, збирати матеріал для майбутніх проєктів, написання статей, зйомки та монтування сюжетів. Натомість, на місцях прильотів ви зможете побачити співробітників ДСНС, національної поліції, пресслужби військових адміністрацій різного рівня, які будуть фотографувати та фільмувати наслідки ворожих обстрілів. Фото зроблені вказаними вище особами, в межах від декількох хвилин, до декількох десятків хвилин, можуть з'явитись на офіційних сторінках керівників відповідного рівня чи на сторінках facebook представників влади різного рівня чи осіб наближених до них. Значна кількість фото та відео потрапить в мережу від пересічних громадян, переважна частина яких викладе такі фото навіть не розуміючи необхідність не розкривати особливості місць ураження в межах строків рекомендованих ЗСУ. Проте такі фото та відео будуть.

Чого ж очікувати журналістам що прибудуть на місце, для висвітлення наслідків ворожої агресії, для фіксації спричинених збитків, всім, хто працює в ЗМІ, і має акредитацію ЗСУ, достеменно відомо.

Нажаль, відсутність поваги, елементарного усвідомлення ролі та завдань що стоять перед журналістом, а в певних випадках брак кваліфікації та юридичної освіти, в більшості випадків призведе до свідомого та навмисного обмеження діяльності журналіста.

Якщо перефразувати фразу одного відомого кінофільму, можна зробити висновки що місце журналіста «за обмежувальною стрічкою». Саме таку вимогу, вийти за стрічку може почути журналіст в Києві[2] та Кривому Розі. Окремі журналісти все частіше висловлюють думку, що ситуація яка склалась, виглядає як війна поліції проти журналістів. Журналісти що мають бойовий досвід, відверто зазначають що працювати на передовій, багатьох випадках простіше. Сприйняття журналіста, важливості його роботи, в усвідомленні багатьох, хто має право на «монополію влади» є викривленим.

Разом із тим, правоохоронні органи в окремих випадках звертаються до журналістів за допомогою, в пошуку свідків правопорушень, висвітленні важливих для суспільства тем та звісно результаті своєї роботи.

Проте фахових журналістів з кожним днем не стає більше. Частина журналістів мобілізована до лав ЗСУ та виконує свій громадянський обов'язок, нажаль. Є загиблі журналісти і журналісти жінки, що вимушено залишили територію

України. За умови збереження ігнорування проблеми перешкоджання законній та професійній діяльності журналістів, в найближчі місяці, ситуація цілком може погіршитись.

Тож чи потрібно змінювати законодавство, яке регулює діяльність медіа в Україні? Питання для багатьох дискусійне. На наш погляд, за останній час, відповідне законодавство суттєво покращилось, зменшились можливості для маніпуляцій та зловживань. Також за останні роки в Україні відбулось напрацювання судової практики з питань визнання інформації недостовірною, захисту честі та ділової репутації. Тобто використовувати медіа як засіб для брудних маніпуляцій стало складніше, а в багатьох випадках, неможливо, принаймні безкарно, без ризиків наслідків. Звісно, окремою темою для дослідження і професійної розмови можуть бути анонімні телеграм канали, боротись з якими вкрай складно.

Але як бути із професійною журналістикою та професійними журналістами, представниками онлайн-медіа, співробітників та позаштатних кореспондентів Українських та міжнародних ЗМІ? І якщо вам буде здаватись що журналістам провідних міжнародних ЗМІ працювати в Україні простіше ніж національним, нажаль чи на щастя, це не так. Більшість проблем в нас абсолютно однакові, незалежно від рівня ЗМІ та фаховості кореспондента.

Нажаль, не дивлячись на певне покращення відповідного законодавства, на практиці, правоохоронні органи, представники влади та місцевого самоврядування, пересічні громадяни, відносяться до журналістів та представників медіа, порушуючи їх права та обмежуючи свободу професійної діяльності, фактично, скоюючи кримінальне правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 171 Кримінального кодексу України[3].

Чи можна виправити ситуацію що склалась, питання риторичне. На наш погляд це вкрай потрібно робити, як юридичними методами, шляхом подальшого покращення законодавства, так і власним прикладом керівників правоохоронних органів певного рівня, представників влади та місцевого самоврядування. Звісно така практика безпосередньо пов'язані із інтелектуальним, культурним та професійним рівнем кожного із вказаних осіб.

Прикро визнавати, але швидких та реальних змін ми можемо досягти в більшій мірі за допомогою формування відповідної судової практики, у випадках, коли осіб, що вчинять відповідні кримінальні правопорушення, гарантовано притягатимуть до кримінальної відповідальності в «розумні строки», і бажано щоб ці строки були в межах біологічного життя конкретного журналіста та строків давності притягнення до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Efrem L. Камера, яка співчуває. *Facebook*. 27.04.2025. URL: <https://www.facebook.com/share/p/19BJ4LbNp6/>.

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

Ключові слова: журналіст, військовий стан, правоохоронні органи, суд, адвокат, захист, відповідальність, відшкодування шкоди.

Keywords: journalist, martial law, law enforcement agencies, court, lawyer, defence, liability, compensation for damage.

Маляренко Тетяна Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри журналістики, доктор наук з державного управління*

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДУ СИТУАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ У КОМПЛЕКСНИХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Ситуаційний аналіз (кейс-стаді) – один з найбільш популярних якісних методів, який використовується для збору та аналізу інформації стосовно різноманітних соціальних та політичних процесів та явищ. Ключовою характеристикою кейс-стаді є фокус на одній або декількох проблемних ситуаціях, обмежених або часом, або предметом дослідження, для глибокого вивчення, розуміння проблематики та визначення динаміки розвитку. Використання методу кейс-стаді у наукових дослідженнях дозволяє досліднику виконати дві функції. По-перше, описати явище у всій його глибині та складності. По-друге, узагальнити висновки, отримані після застосування ситуаційного аналізу, на інші випадки, які можуть бути близькими до досліджуваного випадку, або можуть відрізнятись. Ключовим методологічним завданням при застосуванні методу кейс-стаді є ідентифікація особливого кейсу (випадку, ситуації) як елементу аналізу в сукупності з іншими випадками, які «підпадають» під положення теорії, яка тестується, аргументується та доповнюється новими знаннями у процесі дослідження. Наприклад, коли дослідник обирає для аналізу «заморожених» конфліктів конфліктну ситуацію в Абхазії, необхідно обґрунтувати, чому саме цей «заморожений» конфлікт повинен досліджуватись, чим він є цікавий, або чому його дослідження є корисним для вивчення проблеми в цілому.

Ситуаційний аналіз широко використовуються у дослідженнях соціальних медіа, політичних або соціологічних дослідженнях, дослідженнях у сфері економіки та бізнесу. Дослідницький дизайн наукових проектів на основі кейс-аналізу, як правило, базується на якісних методах дослідження, але кількісні методи використовується також окремо або у сполучанні з якісними методами. Тобто, ситуаційний аналіз використовується для опису, порівняння, оцінки та поглиблення розуміння різних аспектів досліджуваної проблеми.

У застосуванні методу ситуаційного аналізу теоретична та емпірична складові дослідження повинні бути тісно пов'язані. Логіка наукового дослідження